

Š i f r a u č e n c a:

Državni izpitni center

N 2 5 1 5 0 1 3 1

9.

razred

Torek, 1. april 2025 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik, svinčnik, radirko, šilček, barvne svinčnike in ravnilo. Preizkusu je priložena štiristranska barvna priloga.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

v 9. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpisi svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Pri vsaki nalogi odgovore napiši na črte v predvideni prostor znotraj okvirja, razen če je pri nalogi navedeno drugačno navodilo za reševanje.

Piši čitljivo. Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Barvne svinčnike in svinčnik uporabljam samo za risanje, barvanje ali načrtovanje.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nerešeni nalogi se vrni pozneje. Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 24 strani, od tega 4 strani barvne priloge.

N 2 5 1 5 0 1 3 1 0 3

3/24

SVET

Svetovna morja in oceani

1. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 16 v barvni prilogi.

Velike količine plastike v svetovnih morjih in oceanih so velik problem. Oblikovali so se velikanski plavajoči otoki, ki ogrožajo življenje morskih bitij.
Obkroži črko pred imenom oceana, v katerem je največ plastičnih odpadkov.

- A Atlantski ocean
- B Arktični ocean
- C Tiki ocean
- D Indijski ocean

(1 točka)

Zmanjšanje količine odpadne plastike

2. Navedi dva konkretna primera, kako bi lahko zmanjšali količino odpadne plastike v gospodinjstvu.

Primer 1: _____

Primer 2: _____

(2 točki)

Toplotni pasovi

3. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 16 v barvni prilogi.

Na zemljevidu sta vrisana vzporednika (rdeči črti), med katerima je v oceanih zelo malo plavajoče plastike. Kateri toplotni pas omejujeta narisana vzporednika?

(1 točka)

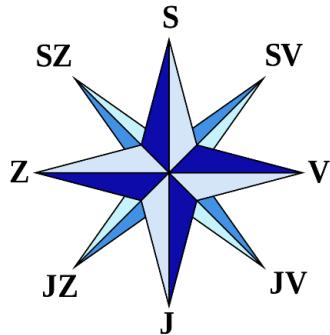

Kompas

4. Nalogo rešuj z uporabo slik 1 in 2.

Slika 1: Kompas

Slika 2: Osrednji del kompasa

Kako imenujemo osrednji del kompasa, ki ga prikazuje slika 2?

(1 točka)

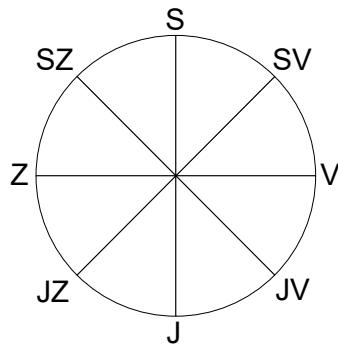
Pobočja in strani neba

5. a) Na severni polobli nekatera pobočja prejmejo večjo količino Sončevega obsevanja kot druga. Zato so ta pobočja čez leto toplejša, svetlejša, lahko tudi bolj sušna in prijetnejša za bivanje. Kako jih imenujemo?

(1 točka)

5. b) Nalogo rešuj na sliki 3.

Na sliki pobarvaj dva dela kroga, kamor so obrnjena pobočja, ki na severni polobli prejmejo čez leto največjo količino Sončevega obsevanja.

Slika 3

(1 točka)

N 2 5 1 5 0 1 3 1 0 5

5/24

Raba tal

6. Na območjih s sredozemskim podnebjem človek na toplejših in bolj sončnih pobočjih tradicionalno goji nekatere vrste kulturnih rastlin. Ponekod zgradi tudi terase. Katera vrsta rabe tal oziroma katera kulturna rastlina med naštetimi je najpogosteša na terasiranih pobočjih? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A smrekov gozd
B vinograd
C travnik
D njiva s sladkorno peso

(1 točka)

Prvotni prebivalci Severne Amerike

7. Od odkritja in kolonizacije (naselitve) Severne Amerike s strani Evropejcev je število prvotnih prebivalcev do danes drastično upadlo. Napiši dva razloga za upad števila prvotnih prebivalcev v preteklosti, ki je bil posledica naselitve Evropejcev.

Razlog 1: _____

Razlog 2: _____

(2 točki)

Prvotni prebivalci Severne Amerike

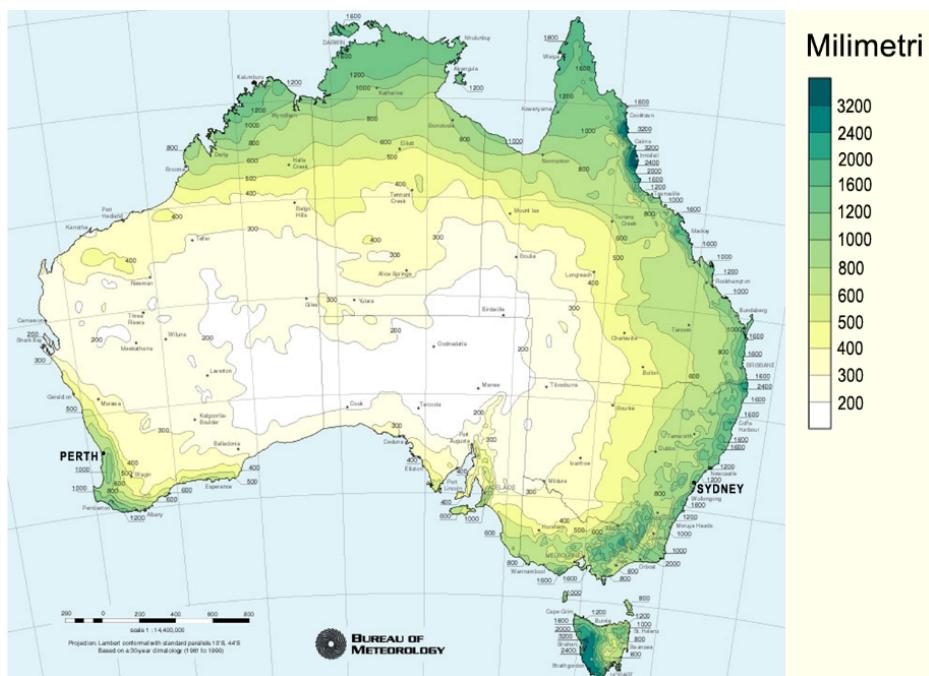
8. V 20. stoletju so prvotne prebivalce začeli naseljevati na posebna območja v zahodnem delu ZDA. Kako imenujemo ta območja?

(1 točka)

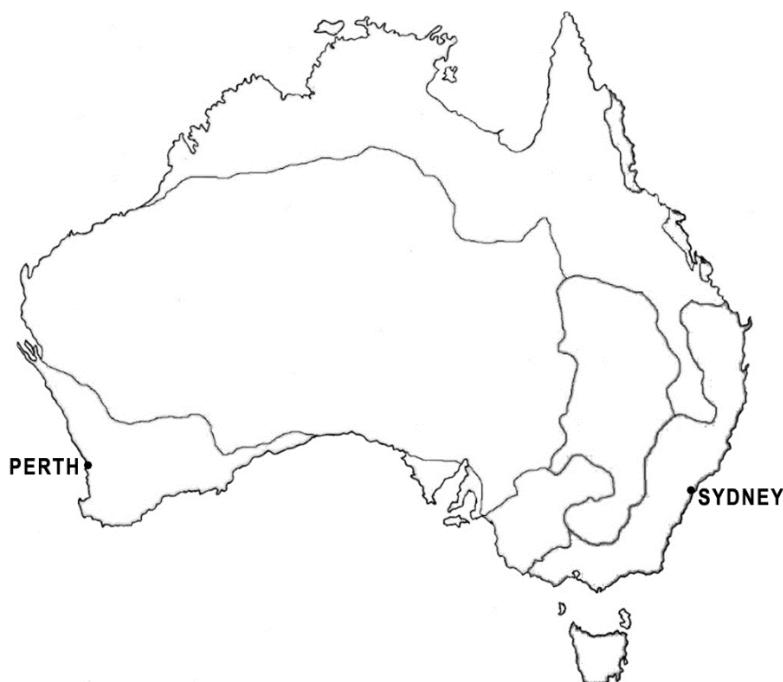
Podnebje in rastlinstvo Avstralije

9. Nalogo rešuj na zemljevidu na sliki 5 in pri tem uporabi zemljevid na sliki 4.

Slika 4: Letna količina padavin v Avstraliji

V večjem delu Avstralije pade tako majhna količina padavin, da tam uspeva zgolj skromno rastlinstvo oziroma rastlinstva sploh ni. Na zemljevidu na sliki 5 pobarvaj eno sklenjeno območje, kjer prevladujejo puščave.

Slika 5: Podnebno-rastlinski pasovi v Avstraliji

(1 točka)

N 2 5 1 5 0 1 3 1 0 7

Gostota prebivalstva Avstralije

10. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 4 pri nalogi 9 in zemljevida na sliki 17 v barvni prilogi.

Avstralija ima po eni strani izjemno nizko gostoto prebivalstva (zgolj 3,2 preb./km²), po drugi strani pa je tudi izjemno neenakomerno poseljena. Razlog za to lahko iščemo v negostoljubnem puščavskem podnebju. Napiši dve razlagi, zakaj je na območjih s puščavskim podnebjem izjemno nizka gostota prebivalstva.

Razlaga 1: _____

Razlaga 2: _____

(2 točki)

Mesta v Avstraliji

11. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 17 v barvni prilogi.

Kje leži večina avstralskih večjih mest? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A na jugozahodni obali Avstralije
- B na celotni obali Avstralije
- C na jugovzhodni obali Avstralije
- D v notranjosti Avstralije

(1 točka)

Cunami

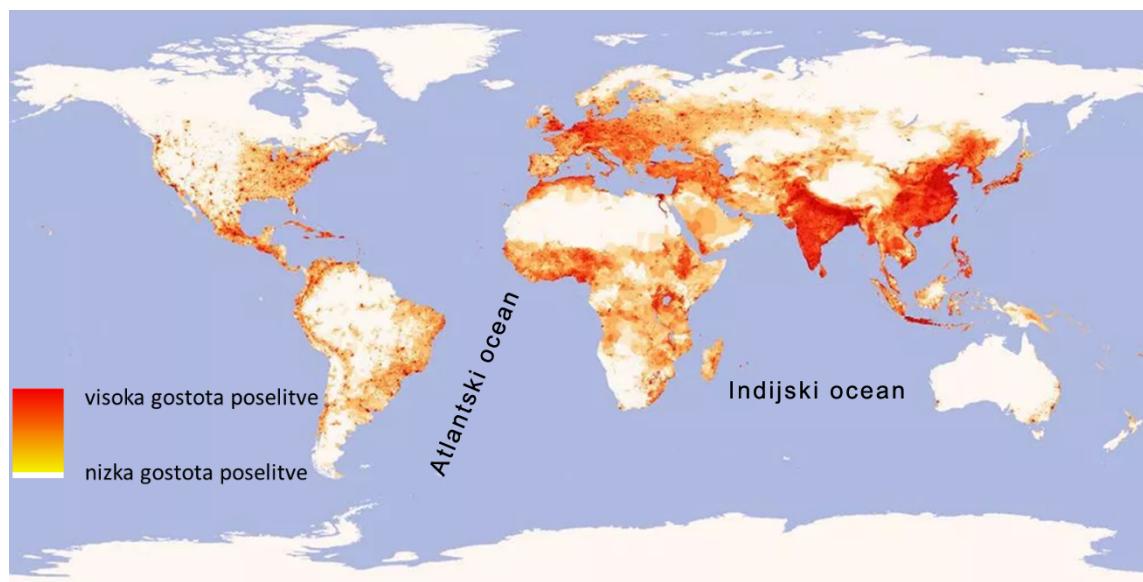
12. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 18 v barvni prilogi.

Razloži, zakaj so rdeče obarvana območja pogosto ogrožena zaradi cunamija.

(1 točka)

Cunami

13. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 18 v barvni prilogi in zemljevida na sliki 6.

Slika 6: Gostota poselitve

Razloži, zakaj je mogoče pričakovati več žrtev v Južni in Jugovzhodni Aziji kot na Aljaski, če bi se pojavil uničujoči cunami.

(1 točka)

N 2 5 1 5 0 1 3 1 0 9

9/24

EVROPA

Jezikovne skupine v Evropi

14. V levem stolpcu sta navedeni dve jezikovni skupini v Evropi, v desnem pa je naštetih nekaj narodov. Jezikovni skupini pripiši črko tistega naroda, ki govorji jezik izbrane jezikovne skupine.

JEZIKOVNI SKUPINI:

- romanska
 germanska

NARODI:

- A Estonci
B Danci
C Francozi
D Madžari
E Čehi

(2 točki)

Polotoki in gorovja v Evropi

15. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 22 v barvni prilogi.

15. a) Napiši ime tistega polotoka v Evropi, na katerem je največ držav in ga prikazuje tudi zemljevid.

(1 točka)

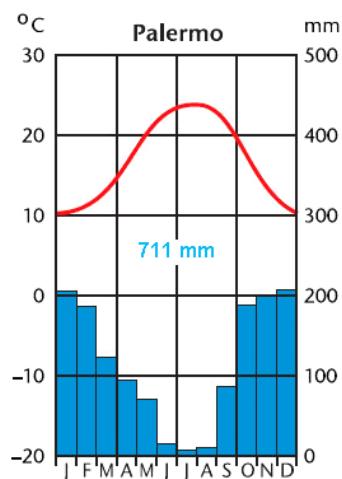
15. b) Napiši ime gorovja, po katerem je dobil ime polotok, na katerem leži Italija.

(1 točka)

Značilna sredozemska kulturna rastlina

16. Nalogo rešuj z uporabo klimograma na sliki 7 in zemljevida na sliki 8.

Slika 8: Razširjenost oljke

Slika 7: Klimogram kraja,
kjer uspeva oljka

Obkroži DA, če trditev drži, in NE, če trditev ne drži.

Največja območja nasadov oljk v Evropi so na Pirenejskem polotoku.

DA NE

Oljka uspeva na območjih Evrope, kjer poleti pada veliko padavin.

DA NE

(2 točki)

Turizem v Južni Evropi

17. V nekaterih državah, ki ležijo ob Sredozemskem morju, je turizem ena od najpomembnejših gospodarskih dejavnosti.

17. a) Razloži eno pozitivno spremembo v življenju prebivalstva turističnega kraja, ki jo je prinesel razvoj turizma.

(1 točka)

17. b) Razloži eno negativno spremembo v pokrajini, ki jo je povzročil razvoj turizma.

(1 točka)

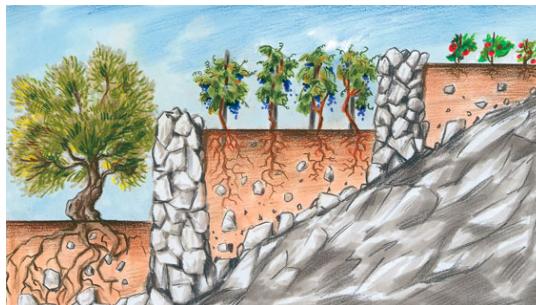

N 2 5 1 5 0 1 3 1 1 1

11/24

Izboljšanje naravnih razmer za kmetijstvo v Južni Evropi

18. Nalogo rešuj z uporabo slik 9 in 10.

Slika 9: Ukrep za izboljšanje naravnih razmer za kmetijstvo

Slika 10: Ukrep za izboljšanje naravnih razmer za kmetijstvo

Sredozemsko kmetijstvo je močno odvisno od naravnih razmer. Slike 9 in 10 prikazujeta ukrepa, s katerima človek izboljuje naravne razmere za kmetijstvo v Sredozemlju.

18. a) Napiši en razlog, zakaj človek izvede ukrep, ki ga prikazuje slika 9.

(1 točka)

18. b) Napiši en razlog, zakaj človek izvede ukrep, ki ga prikazuje slika 10.

(1 točka)

N 2 5 1 5 0 1 3 1 1 2

Vpliv ledeniško preoblikovanega površja na življenje ljudi v Severni Evropi

19. Čeprav je razgibano ledeniško preoblikovano površje ponekod lahko ovira za številne človekove dejavnosti, pa so ga prebivalci Severne Evrope v marsikaterem primeru obrnili sebi v prid. Obkroži črko pred pravilno trditvijo.
- A Ledeniki so izoblikovali fjorde, ob katerih so nastala številna varna pristanišča, ki so za prebivalce odmaknjene Severne Evrope okno v svet.
 - B Ledeniki so v nižinskem svetu Severne Evrope pustili za sabo številne ledeniške morene, ki skrivajo v sebi veliko železove rude, ta pa je danes osnova za gospodarski razvoj večine severnoevropskih držav.
 - C Posledica delovanja ledenikov so gejziri, katerih vročo vodo prebivalci izkoriščajo za ogrevanje stanovanj in rastlinjakov ter v kopališčih.
 - D Po umiku ledenikov so za njimi ostala številna jezera, ki so pomemben vir namakalne vode za obsežne kmetijske površine.

(1 točka)

Država Severne Evrope in njena gospodarska dejavnost

20. Nalogo rešuj z uporabo besedila.

Država je glede na naravne značilnosti nekakšen podaljšek Srednje Evrope proti severu. Je pomemben evropski pridelovalec hrane. To ji omogočajo ne le ugodni naravni dejavniki, kot so nizko površje, milo oceansko podnebje in zelo kakovostne prsti, temveč tudi posebni družbeni dejavniki (izobražena delovna sila, združevanje v zadruge, uporaba najnovejših dosežkov znanosti pri delu).

20. a) Obkroži ime države, za katero velja zgornji opis.

Norveška Nemčija Danska Estonija

(1 točka)

20. b) Za razvoj katere gospodarske dejavnosti so pomembni dejavniki, ki so navedeni v besedilu?

(1 točka)

N 2 5 1 5 0 1 3 1 1 3

Izstop Velike Britanije iz Evropske unije

21. Nalogo rešuj z uporabo besedila.

Brexit: Najprej razočaranje kupcev prek spletnih strani

Delo, 9. 1. 2021 6.00

Britansko kraljestvo je s prvim januarjem 2021 dokončno izstopilo iz Evropske unije in postalo tretja država. Veljati je začel 1250 strani dolg sporazum o prihodnjih odnosih. Kaj v praksi prinaša podjetjem in državljanom, bo znano čez nekaj časa, Združeno kraljestvo je namreč prva država, ki je izstopila iz EU in tako tudi zapustila enotni evropski trg in carinsko unijo ...

(Vir: <https://vecer.com/v-soboto/brexit-najprej-razocaranje-kupcev-preko-spletnih-strani-10232029>.

Pridobljeno: 8. 4. 2023.)

Velika Britanija danes ni več članica Evropske unije. Razloži dve različni spremembi za življenje ljudi v Veliki Britaniji, ki sta posledici izstopa iz Evropske unije.

Razloga spremembe 1: _____

Razloga spremembe 2: _____

(2 točki)

Kmetijstvo Rusije

22. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 19 ter slik 20 in 21 v barvni prilogi.

Napiši dve različni utemeljitvi za trditev, da so v Rusiji razmere za kmetijstvo boljše v evropskem kot v azijskem delu države.

Utemeljitev 1: _____

Utemeljitev 2: _____

(2 točki)

SLOVENIJA

Geografska lega Slovenije

23. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 22 v barvni prilogi.

Obkroži črko pred dvema trditvama, ki pravilno opisujeta značilnosti geografske lege Slovenije.

- A Slovenija leži na stičišču treh velikih evropskih gorovij, zato so vplivi morja na podnebje omejeni le na ozek priobalni pas.
- B Slovenija leži okoli 46° severno od ekvatorja, kar vpliva na prevladujočo razširjenost subtropskega podnebja.
- C Slovenija leži na stičišču štirih reliefno različnih naravnih enot, zato je pokrajinsko pестra in raznovrstna.
- D Zaradi lege na stičišču velikih naravnih enot, ki postopno prehajajo ena v drugo, je Slovenija prehodna država.
- E Zaradi lege na stičišču velikih naravnih enot, med katerimi prevladujejo gorovja, in pretežno gorskega podnebja je Slovenija težko prehodna država.

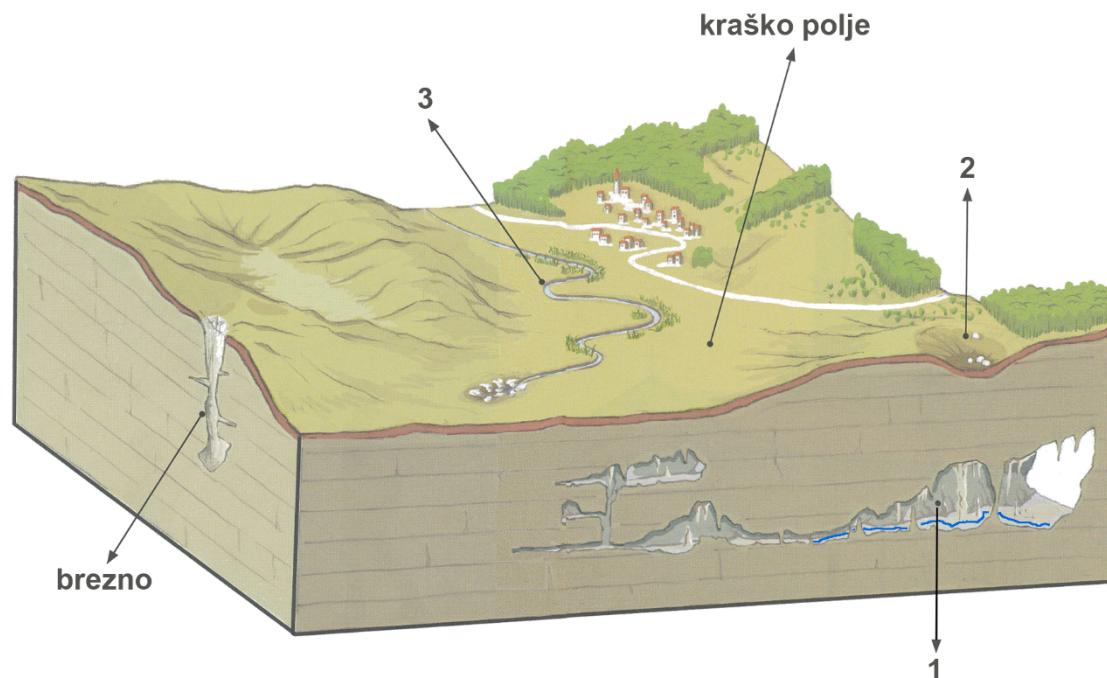
(2 točki)

N 2 5 1 5 0 1 3 1 1 5

Kraške oblike

24. Nalogo rešuj z uporabo slike 11.

Slika 11: Kraške oblike

Katere kraške oblike so na sliki označene s številkami 1, 2 in 3? Dopolni povedi.

Obliko, označeno s številko 1, imenujemo _____.

Obliko, označeno s številko 2, imenujemo _____.

Obliko, označeno s številko 3, imenujemo _____.

(3 točke)

Podnebne značilnosti

25. Nalogo rešuj z uporabo klimograma na sliki 13 pri nalogi 26.

Obkroži DA, če trditev drži, in NE, če trditev ne drži.

Na klimogramu, prikazanem na sliki 13, je mesec z največ padavinami julij.

DA NE

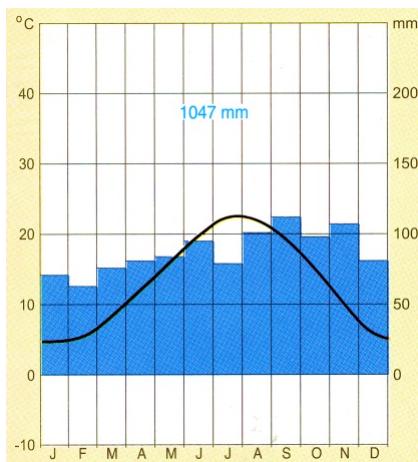
Na klimogramu, prikazanem na sliki 13, znaša letna temperaturna razlika med najhladnejšim in najtoplejšim mesecem več kot 25°C .

DA NE

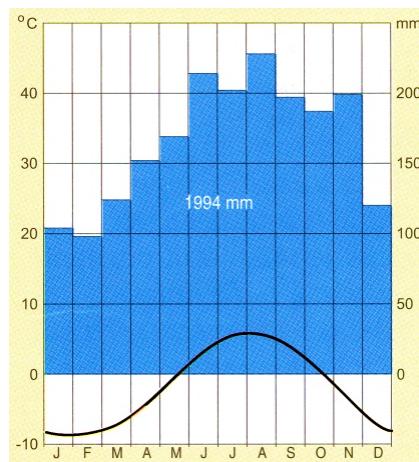
(2 točki)

Smučarski turizem

26. Nalogo rešuj z uporabo klimogramov na slikah 12 in 13.

Slika 12

Slika 13

26. a) Primerjaj klimograma. Zakaj je kraj, katerega značilnosti podnebja prikazuje klimogram na sliki 13, primernejši za razvoj smučarskega turizma?

(1 točka)

26. b) Na razvoj smučarskega turizma poleg podnebja odločilno vplivajo nekateri elementi reliefa. Navedi enega.

(1 točka)

N 2 5 1 5 0 1 3 1 1 7

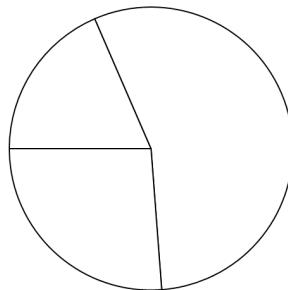
Izobrazbena sestava prebivalstva

27. Nalogo rešuj na sliki 14 in pri tem uporabi preglednico 1.

	Prebivalstvo, staro 25 let in več, glede na doseženo stopnjo izobrazbe			BDP na prebivalca (v €)
	Brez izobrazbe, osnovnošolska izobrazba	Srednješolska izobrazba	Visokošolska, univerzitetna izobrazba	
Slovenija	18,6 %	55,3 %	26,2 %	18 800
Norveška	22,9 %	40,8 %	36,3 %	67 100
Bosna in Hercegovina	39,1 %	50,4 %	10,5 %	4 155

Preglednica 1: Struktura prebivalstva glede na doseženo stopnjo izobrazbe in BDP na prebivalca v izbranih državah leta 2015

V tortnem grafikonu na sliki pobarvaj tisti krožni izsek, ki prikazuje delež prebivalstva z visokošolsko in univerzitetno izobrazbo v Sloveniji.

Slika 14: Struktura prebivalstva Slovenije glede na doseženo stopnjo izobrazbe

(1 točka)

Izobrazbena sestava prebivalstva in gospodarska razvitost

28. Razloži, kako boljša izobrazbena sestava prebivalstva pripomore k višji stopnji gospodarske razvitosti države.

(1 točka)

OBRNI LIST.

Začasno odseljevanje

29. Kako z drugo besedo imenujemo prebivalce, ki se začasno preselijo v tujino?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A dnevni migranti
- B zdomci
- C izseljenci
- D zamejci

(1 točka)

Posledice začasnega odseljevanja

30. Nalogo rešuj z uporabo besedila.

Začasno odseljevanje, ki se je v Sloveniji razmahnilo s koncem šestdesetih let 20. stoletja, je takrat vključevalo predvsem mlado, nižje in srednje kvalificirano delovno silo, ki doma ni dobila dela ali pa je bilo to bistveno slabše plačano kot v tujini. Velika večina začasnega odseljenja so bili mladi delavci kmečkega porekla. Drugo najmočnejšo skupino pa so tvorili delavci, ki so bili pred odhodom v tujino zaposleni v industriji in rudarstvu.

V današnjem času odhajanje na delo v tujino zajema predvsem višje izobraženo delovno silo, ki vsaj začasno išče bolje plačano ali zanjo na drug način ustreznješo zaposlitev, ki je doma v enaki obliki ne more dobiti.

(Prirejeno po: Olas, L., 1978: Nekateri populacijski problemi Prekmurja kot obmejne regije. II. slovensko-slovaški geografski simpozij. Maribor, str. 163–169; Senegačnik, J., 2023: Geografija sodobne Slovenije 1. Učbenik za 3. letnik gimnazije. Ljubljana, Modrijan, str. 71.)

Razloži dve družbenogeografski posledici, ki sta nastali zaradi začasnega odseljevanja.

Razlaga posledice 1: _____

Razlaga posledice 2: _____

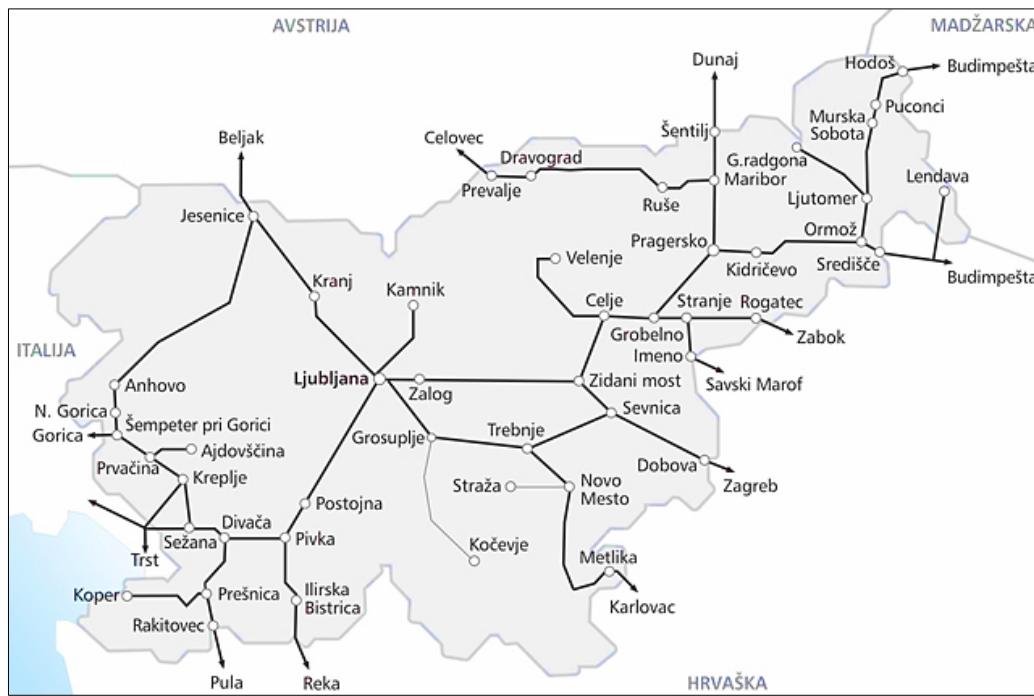
(2 točki)

N 2 5 1 5 0 1 3 1 1 9

Železniško omrežje v Sloveniji

31. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 15.

Slika 15: Železniško omrežje v Sloveniji

Železniško omrežje je v Sloveniji precej neenakomerno razporejeno. Napiši dve utemeljitvi, zakaj nekaterih območij železniško omrežje ne pokriva.

Utemeljitev 1: _____

Utemeljitev 2: _____

(2 točki)

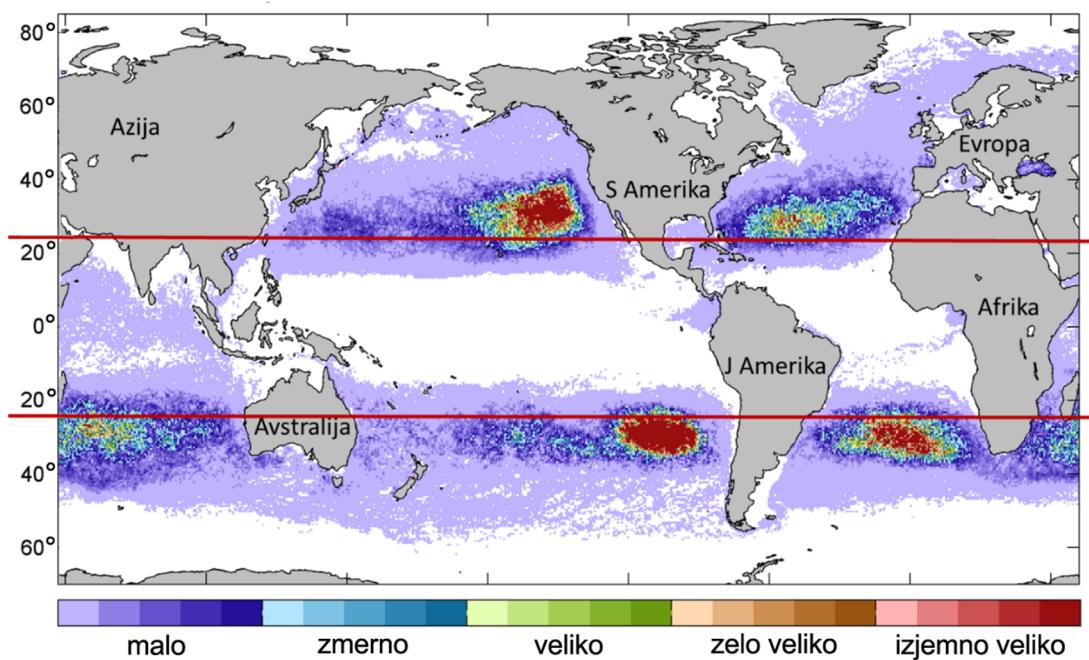
Skupno število točk: 50

Viri:

- Slika 1: <https://www.juliana.ro/busola-o-idee-de-cadou-cu-istorie/>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.
- Slika 2: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Kompas>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.
- Slika 4: pritejeno po: <http://www.bom.gov.au/climate/how/newproducts/images/annualmap.jpg>.
Pridobljeno: 15. 6. 2018.
- Slika 5: pritejeno po: <https://i.pinimg.com/originals/93/c3/5a/93c35a7ccb99cf36544dfe648cf33673.jpg>.
Pridobljeno: 15. 6. 2018.
- Slika 6: pritejeno po: <https://i1.wp.com/memolition.com/wp-content/uploads/2014/01/world-population-density-map.jpg>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.
- Slika 7: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=18>. Pridobljeno: 7. 4. 2023.
- Slika 8: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=20>. Pridobljeno: 7. 4. 2023.
- Slika 9: <http://www.modrijan.si/sl/Solski-program/Solski-program/Gradiva-za-ucitelje/Osnovna-sola/geografija/Slikovno-gradivo-iz-ucbenika-za-geografijo-v-osnovni-soli-7.-razred>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.
- Slika 10: http://www.delo.si/assets/media/picture/20170113/sz5_djvu_1740318_pmaja_shutterstock-zelenjava.jpeg?rev=2. Pridobljeno: 19. 8. 2024.
- Slika 11: pritejeno po: Verdev, H., 2011: Raziskujem Slovenijo 9. Učbenik za geografijo v devetem razredu osnovne šole. Ljubljana, Rokus, str. 84, 85.
- Sliki 12 in 13: Senegačnik, J., Drobnjak, B., Otič, M., 2000: Živim v Sloveniji: Geografija za 8. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan.
- Preglednica 1: pritejeno po: http://uis.unesco.org/sites/default/files/datacentre/2017_Educational_attainment_-Niveau_de_scolarisation.xlsx;
http://ec.europa.eu/eurostat/product?code=nama_10_pc&language=en&mode=view;
<http://www.bhas.ba/saopstenja/2017/BDP%202016%20proizvodni.pdf>. Pridobljeno: 23. 4. 2018.
- Slika 15: <http://www.slo-zeleznice.si/sl/potniki/slovenija/vozni-redi/ovire-v-prometu>. Pridobljeno: 30. 9. 2020.

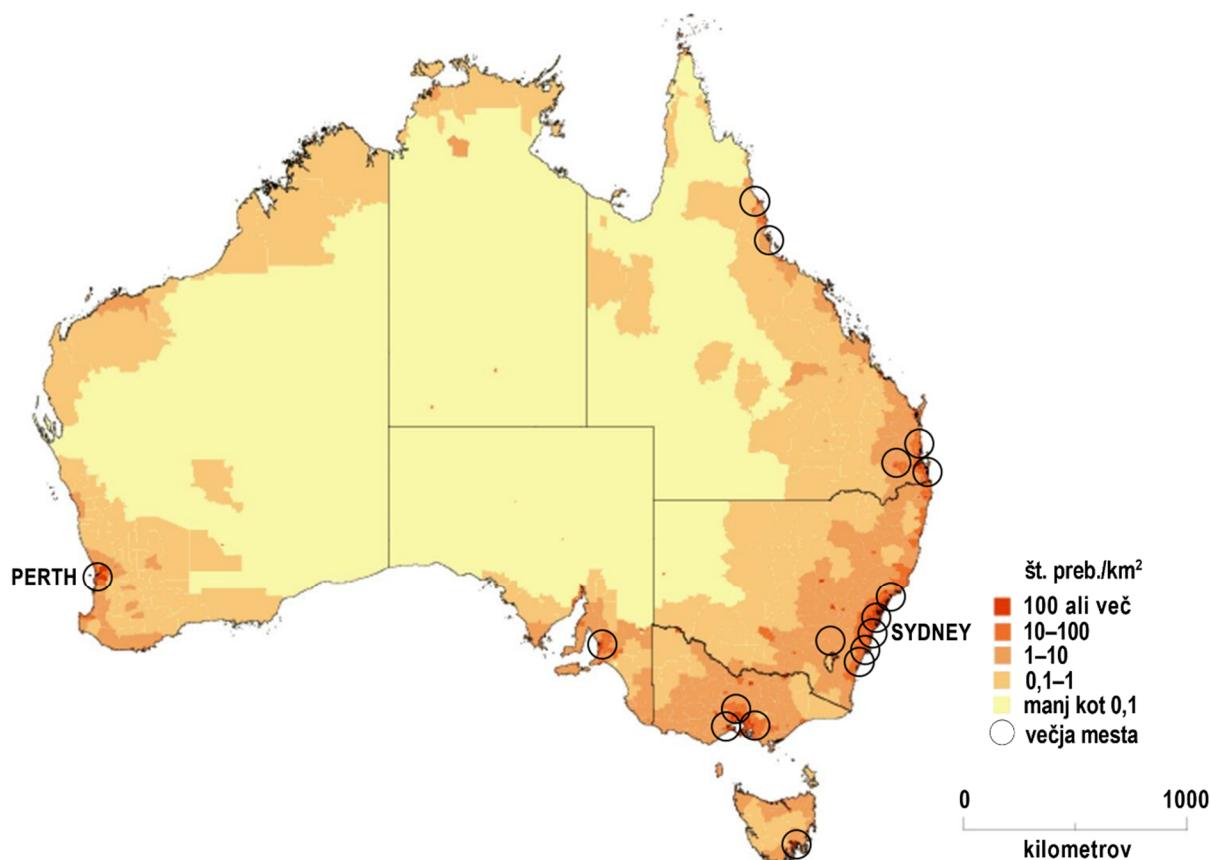

BARVNA PRILOGA

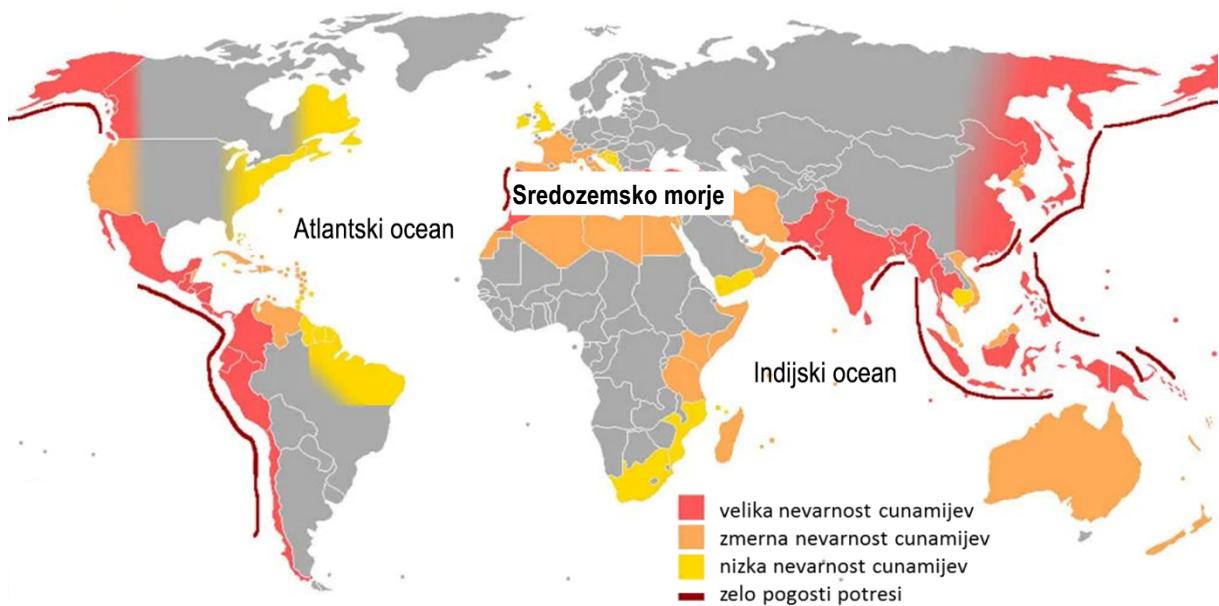
Slika 16: Količina plastike v svetovnih morjih in oceanih

(Vir: prirejeno po: <https://planetgeogblog.wordpress.com/2014/01/24/great-oceanic-garbage-patches/>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.)

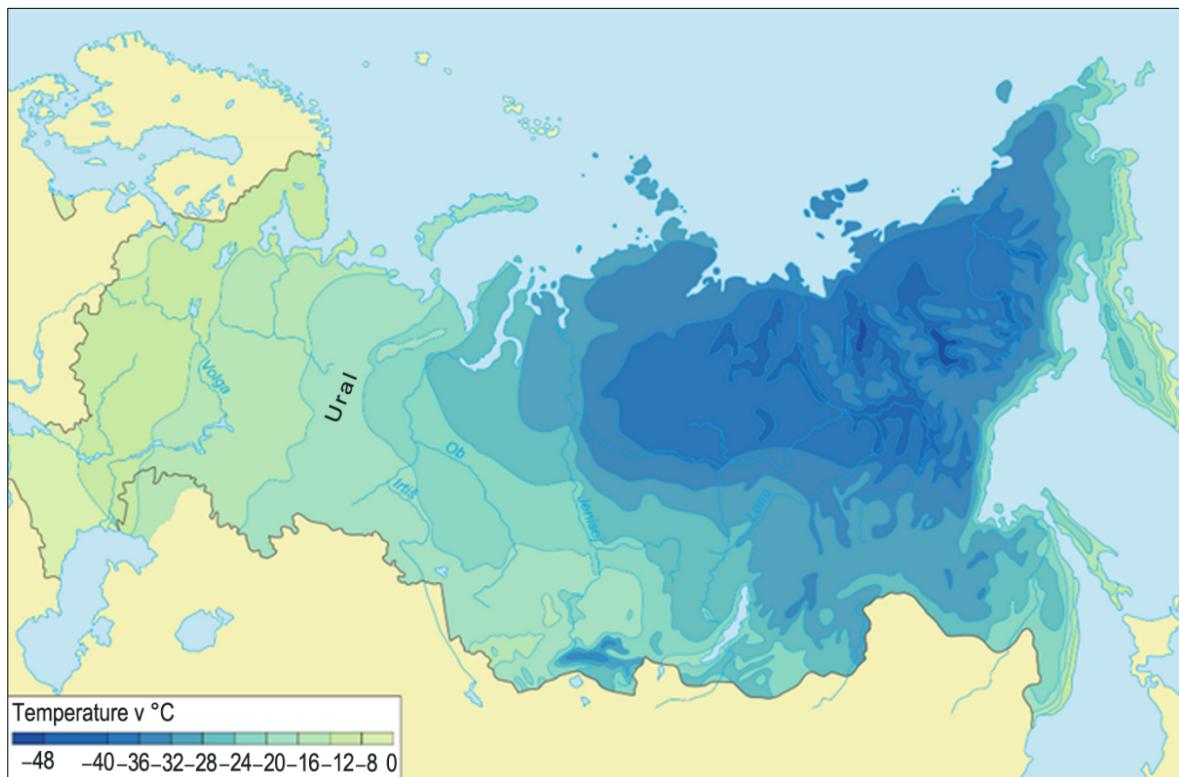
Slika 17: Gostota prebivalstva Avstralije

(Vir: prirejeno po: <http://keshmiri.me/australia-density-map/>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.)

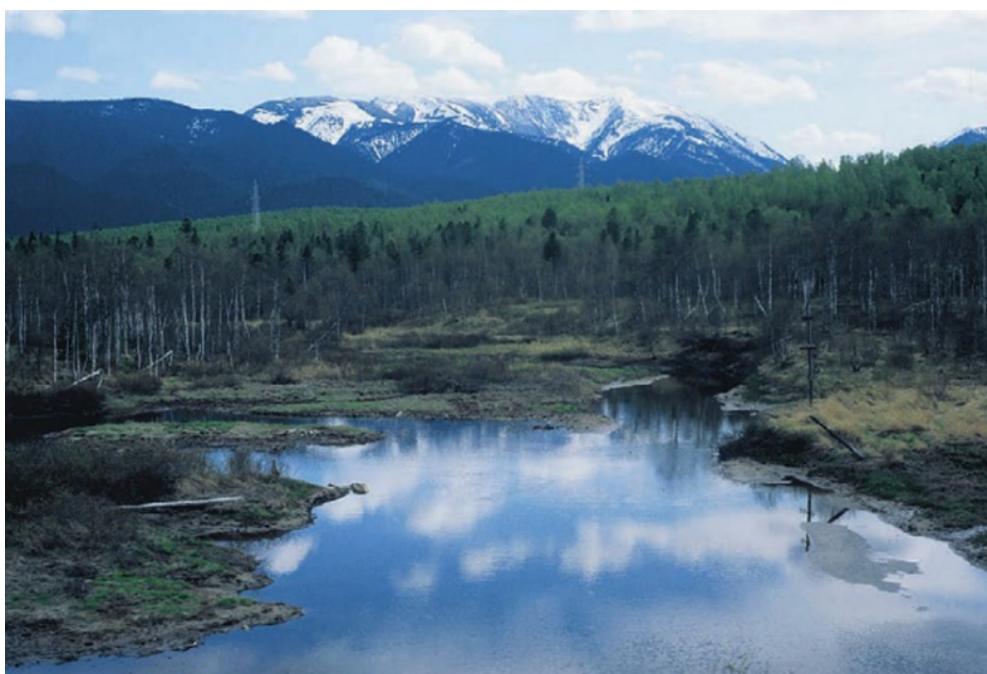
Slika 18: Ogroženost zaradi nevarnosti cunamija

(Vir: prirejeno po: <https://www.popsci.com/science/article/2012-12/why-arent-we-afraid-tsunami-hitting-san-francisco>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.)

Slika 19: Povprečna januarska temperatura v Rusiji

(Vir: prirejeno po: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=100>. Pridobljeno: 5. 7. 2024.)

Slika 20: Pokrajina v Sibiriji

(Vir: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=98>. Pridobljeno: 5. 7. 2024.)

Slika 21: Vzhodnoevropska gozdna stepa

(Vir: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Vzhodnoevropska_gozdna_stepa#/media/Slika:20140614_151745_Richtone_\(HDR\).jpg](https://sl.wikipedia.org/wiki/Vzhodnoevropska_gozdna_stepa#/media/Slika:20140614_151745_Richtone_(HDR).jpg). Pridobljeno: 5. 7. 2024.)

Slikka 22: Zemljevid dela Evrope

(Vir: prijeđeno po: Atlas sveta za osnovne in srednje šole, str. 28. Ljubljana, Mladinska knjiga, 2018.)

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.